

Volin': minule j suchasne. Tezi mizhnarodnoï kraecnavchoï konferencii. – Zhitomir, 1993. – S. 69-71.

12. Lozovij V. S. Problema politichnoï kul'turi ukraïns'kogo selyanstva v dobu Central'noï Radi (1917-1918 rr.) // Problemi istorii Ukraïni XIX pochatku XX st. – Kiïv : Institut istorii Ukraïni NAN Ukraïni. – 2006. – № 12. – S. 166-174.

13. Nagorna L. P. Politichna kul'tura ukraïns'kogo narodu: istorichna perspektiva i suchasni realii / L. P. Nagorna. – Kiïv, 1998. – 278 s.

14. Racilevich A. Organizacijne oformlennya ukraïns'kogo nacional'nogo ruxu na Volini (berezen' – cherven' 1917 r.) / Andrij Racilevich // Volins'ki istorichni zapiski. – Zhitomir, 2010. – T. 4. – S. 20-29.

15. Soldatenko V. F. Demokratizaciya suspil'nogo zhittya pislya povallennya carizmu: istorichna rol' rad // Ukraïnoznavstvo v pobudovi gromads'kogo suspil'stva v Ukraïni // Ukraïnoznavstvo XXI st.: vimiri rozvitku. Ukraïnoznavstvo 2007 – 2009. – Kiïv : UAID "Rada", 2010. – S. 285-294.

16. Timoshenko V. I. Z istorii Prosvitina Volini v 1917-1922 rr. // Ukraïns'ka nacional'na ideya: minule i suchasnist': Naukovij zbirnik / Pid. red. M. Yu. Kostricya. – Zhitomir : Zhur. fond, 1997. – S. 20-21.

17. Cimbalistij B. Pravo bezderzhavnosti. Politichna kul'tura ukraïnciv / B. Cimbalistij. – Kiïv, 1996.

18. Shhukin V. V., Sugac'ka N. V. Osoblivosti dii zakonodavstva Rosijs'koï imperii po vidnoshennju do evreïv u pïvdenoukraïns'kix zemlyax // Suchasna ukraïns'ka politika. Politiki i politologi pro neï. – Vip. 5. – K., Mikolaïv, 2004. – S. 83-89.

Rybko O., postgraduate, Lviv National Ivan Franko University (Ukraine, Lviv), rybka_z_ua@i.ua.

The political culture of the urban population of Volyn province in the initial stages of UKRAINIAN Revolution(1917)

The article exam's the problem of the political culture of the inhabitants of Volyn cities in the revolutionary transformation of the first half of 1917. Using the achievements of predecessors, as well as materials Zhytomyr Oblast State Archives, and the information gained through work with regional periodicals. Applying scientific methods of comparative analysis and synthesis, problem-chronological, critical analysis of sources. Researcher shows specificity of the political culture of the urban population of Volyn province. The presence of a strong national impact factor in social and political process in the region. In consequence of which are in the cities, the three most numerous national group for meditsown position on the revolutionary events and processes. Proved the absence among the urban population of Volyn singlety pological model of political culture that contributed to the deepening of the political situation and the state of instability in the revolutionary transformation of the first months of 1917.

Keywords: Volyn province, public organizations, national minority, political culture.

Рыбка А. С., аспирант кафедры новейшей истории Украины, Львовский национальный университет им. Ивана Франко (Украина, Львов), rybka_z_ua@i.ua.

Политическая культура городского населения Волынской губернии на начальном этапе Украинской революции (1917г.)

В данном исследовании, автор ставит перед собой задачу выяснить особенности политической культуры жителей Волыньских городов в условиях революционных преобразований первой половины 1917 года. Для достижения данной цели были использованы как материалы наработанные предшественниками, так и документы Государственного архива Житомирской области, а также информация, полученная в результате работы с региональной периодикой. Показывая специфику политической культуры городского населения Волынской губернии, автор указывает на наличие влияния на социально-политический процесс мощного национального фактора. Представленные в городах, три наиболее многочисленные национальные группы, сформировали собственную позицию относительно революционных событий и процессов. Таким образом, прослеживается отсутствие в среде городского населения Волыни, единой типологической модели политической культуры. Что не в последнюю очередь способствовало укоренению ситуации политической и государственной нестабильности, имевшей место в условиях революционных преобразований первых месяцев 1917 года.

Ключевые слова: Волыньская губерния, общественные организации, национальное меньшинство, политическая культура.

* * *

УДК 94(438:456.31)

Пилипів І. В.

доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри гуманітарних та фундаментальних дисциплін, Івано–Франківський навчально–науковий інститут менеджменту Тернопільського національного економічного університету (Україна, Івано–Франківськ), ipylypiv@gmail.com;

Горан Т. А.

здобувач кафедри історії України, Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника (Україна, Івано–Франківськ), tanja.tanichka@mail.ru

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ПЕРЕМИШЛЬСЬКОЇ ГРЕКО–КАТОЛИЦЬКОЇ ЄПАРХІЇ В ПЕРІОД МІЖ ДВОМА СВІТОВИМИ ВІЙНАМИ

Розкривається розвиток та становлення адміністративно–територіальної структури Перемишльської єпархії Греко–католицької церкви в Другій Речі Посполитій в період між двома світовими війнами.

Метою дослідження є аналіз управлінсько–адміністративних функцій єпископа та низових структур на усіх рівнях єпархіального управління та змін в адміністративно–територіальному устрої Перемишльської єпархії в досліджуваній період.

На основі документів та аналізу сучасної історіографії зроблено аналіз впливу суспільно–політичних процесів у Галичині на розвиток єпархії. Відзначається, що утворення у 1934 році окремої адміністративної одиниці Апостольської адміністрації Лемківщини, яка була виключена з під юрисдикції перемишльського єпископа Й. Коциловського, що негативно позначилося на дальшому розвитку єпархії. Проаналізовано роль таких структур управління як катедральна капітула, єпископська консисторія, єпархіальний суд, деканальні уряди, греко–католицькі навчальні заклади. З цією метою використані сучасні науково–методологічні прийоми та методи дослідження.

Ключові слова: Греко–католицька церква, митрополія, єпархія, єпископ, деканати, парафії, духовна семінарія, монастирі.

Сучасний розвиток Української держави характеризується швидким розвитком релігійних конфесій. Розширення канонічної території Української греко–католицької церкви викликає жвавий інтерес у суспільстві. Розвиток церковних організацій має прямі наслідкові зв'язки з історичним минулим. Цікавим є вивчення історичного досвіду розвитку адміністративно–територіальної структури Перемишльської єпархії Греко–католицької церкви у міжвоєнні роки двадцятого століття в Польщі.

Вивчення історії розвитку Перемишльської єпархії ГКЦ на жаль не знайшла достатнього вивчення в історичній науці. Питання організаційно–територіальної структури ГКЦ окремих єпархій висвітлювали І. Андрухів [1], Р. Делятинський [2], М. Дністрянський [3], Г. Лужницький [4], В. Марчук [5], С. Мудрий [6], В. Пащенко [7], І. Пилипів [8], Я. Стоцький [9], І. Скочиляс [10], С. Стемпень [11], Ю. Федорів [12] та інші дослідники церкви. В той же час відсутнє комплексне дослідження вказаної проблеми.

Метою статті – проаналізувати розвиток адміністративно–територіальної структури Перемишльської греко–католицької єпархії в 20–30–ті роки ХХ століття.

Перемишльська греко–католицька єпархія бере початок з Київської Русі. Першою історичною постаттю, про яку згадують літописи, є єпископ Антоній Добриня (деякі джерела називають його Дориня), який в 1218 р. отримав свячення з рук Київського митрополита. Більшість істориків розходяться з визначенням точної дати заснування Перемишльської єпархії, однак усі стверджують, що це єпископство найстаріше в Галичині. У ХV столітті до неї приєднано Самбірську єпархію. На-

прикінці ХУІІ століття в результаті поділів Польщі було відновлено Галицько-Львівську митрополію Греко-католицької церкви. Перемишльська єпархія стала однією з трьох адміністративних одиниць, а Перемишльському єпископові були підпорядковані парафії в Кракові та Варшаві, що були розташовані за межами єпархії. У 1934 році з її території виокремлено Апостольську адміністрацію Лемківщини.

Важливим фактором впливу на розвиток організаційної структури єпархії мали політичні події першої половини ХХ століття та окупація Галичини Польщею. Галицька митрополія ГКЦ після Першої світової війни втратила частину адміністративно-канонічної території. Окупована румунськими військами в листопаді 1918 р., Буковина поступово відходила з-під юрисдикції Станіславівського єпископа: місцеві греко-католицькі парафії вже 1919 р. отримали генерального вікарія, призначуваного з Риму і підпорядкованого єпископові в Мараморощі [15, с. 283]. Внаслідок цього територія Станіславівської єпархії зменшилася на 2 деканати (Чернівецький та Сучавський) площею 180 кв. миль та чисельністю віруючих близько 25.000 душ [26, с. ХХІХ]. Ці зміни не зачепили Перемишльську єпархію.

Розвиток Перемишльської єпархії відбувався на двох рівнях: адміністративно-територіальному, на якому основну ланку становили деканати та парафії, які підпорядковувалися єпископу, єпархіальні собори та деканатські соборчики, адміністративні органи, які безпосередньо регулювали церковне життя, зокрема капітула, консисторія та церковний суд, декани та парафіяльні управи, а також духовна семінарія та церковні товариства (братства).

На адміністративно-територіальному рівні кожна єпархія Галицької митрополії поділялася, у свою чергу, на деканати, які об'єднували в середньому по 18–25 парафій. Так, у 1925 р. Львівська архієпархія поділялася на 54 деканати [19], Перемишльська – на 54 [20; 21], а Станіславівська – на 20 [16; 22].

Суттєві зміни в адміністративно-територіальній структурі Галицької митрополії ГКЦ наступили в 1934 р., коли внаслідок посилення “старорусинської” агітації, спрямованої проти “українізаційних” заходів єпископа Й. Коциловського, значна частина греко-католицького духовенства просила Апостольського нунція у Варшаві посприяти у створенні окремої єпархії. Конгрегація для Східних Церков 10 лютого 1934 року опублікувала декрет, згідно з яким з-під канонічної юрисдикції Перемишльської єпархії Галицької митрополії ГКЦ відокремлено 9 деканатів (Буківський, Дуклянський, Динівський, Горлицький, Грибівський, Короснянський, Мушинський, Риманівський і Сянський [20, с. 20]), з яких створено Апостольську адміністрацію Лемківщини, підпорядковану безпосередньо Римському Апостольському Престолові [21, с. 249]. Апостольська адміністрація Лемківщини проіснувала до 1947 року, коли внаслідок акції “Вісла” було суттєво змінено етнічний склад населення регіону, а ліквідація ГКЦ комуністичним режимом стала доконаним фактом.

Аналізуючи ієрархічний, або адміністративно-управлінський, рівень організаційної структури Галицької митрополії ГКЦ, варто зазначити, що головою церковної провінції був Галицький митрополит

Андрей Шептицький, який, крім того, зберігав за собою титули Львівського та Кам'янець-Подільського єпископів. Інші дві єпархії Галицької митрополії – Перемишльську та Станіславівську – очолювали відповідно єпископи-ординарії Йосафат Коциловський (1918–1947) та Григорій Хомишин (1904–1946).

Відповідно до чинного канонічного права, єпископи-ординарії в межах своїх єпархій користувалися повною особистою законодавчою, виконавчою та судовою владою, яку могли частково делегувати єпископам-помічникам, колегіальним дорадчим органам (капітулі, консисторії, єпархіальному судові) чи окремим священикам (наприклад, генеральному вікарію, деканам тощо). Так в період вакантності єпископського престолу Перемишльської єпархії (1915–1917 рр.) після смерті єпископа Константина Чеховича керівництво єпархією здійснював генеральний вікарій о. Карл Волошинський, архипресвітер Єпископської капітули у 1898–1924 рр. [20, с. 25].

На початку 1920-х рр. поступово формується практика, заснована на нормах канонічного права, щодо призначення єпископів-помічників. Звичайно, для Львівської архієпархії інститут єпископа-помічника не був новизною: протягом усього ХІХ ст. періодично римський Апостольський Престол, на прохання митрополитів, призначав їм помічників з єпископським саном, щоб полегшити управління величезною за територією архієпархію [19, с. 19]. У Перемишльській та Станіславівській єпархіях до початку ХХ ст. подібних прецедентів не існувало. У 1926 р., на прохання єпископа Й. Коциловського, єпископом-помічником для Перемишльської єпархії призначений о. Григорій Лакота, архипресвітер капітули з 1924 р. [20, с. 25]. Межі компетенції єпископа-помічника Григорія Лакоти визначалися декретом про призначення, та додатково доповнювалися в межах необхідності єпископами-ординарними.

Важливим елементом ієрархічного, адміністративно-управлінського рівня організаційної були також колегіальні органи – капітула, консисторія та церковний суд у подружніх та дисциплінарних справах. Основною функцією капітули протягом століть залишалася допомога єпископові в управлінні єпархією та участь в урочистих релігійних церемоніях [23, с. 170–171]. Львівський собор 1891 р. також підкреслює роль капітули як допоміжного органу при єпископі [24, с. 67]. Діяльність Єпископських капітул відбувалася на основі окремих статутів, які затверджувалися Римським Апостольським Престолом. Так, статuti Львівської митрополічної капітули та Перемишльської єпископської капітули були затверджені 1786 р. [4, с. 450], а Станіславівської єпископської капітули – 1894 р. [25, с. 28].

Відповідно до цих канонічно-правових документів, капітула складалася із трьох категорій членів-крилошан: прелати (архипресвітер, архідиякон, кустош, схоластик), соборні та почесні. Члени капітули мали вирішальний голос при виборі єпископа-помічника, запрошенні на вакантну посаду генерального вікарія, призначенні просинодальних екзаменаторів, вирішенні майнових питань. Треба нагадати, що саме архипресвітери, як правило, призначалися генеральними вікаріями єпархії. Крилошани також, як правило,

паралельно займали посади радників і референтів Єпископської консисторії, яка виконувала адміністративні функції (зокрема, організувала заміщення вакантних парафіяльних урядів), і членів Церковного суду в подружніх та дисциплінарних справах, який здійснював судочинство відповідно до приписів канонічного права. Посади в Єпископській консисторії також поділялися на дві категорії: дійсні радники та референти. Крім того, до складу консисторії входили канцелярія, колегія просинодальних екаменаторів і цензор релігійної літератури.

Церковне судочинство здійснювала ціла мережа судів: Львівський митрополичий суд з 1921 р. вважався трибуналом 1-ї інстанції, Єпископські суди Перемишльської та Станіславської єпархій – трибуналами 2-ї інстанції. Головою капітули, консисторії та церковного суду був єпископ–ординарій Й. Коциловський, який делегував частину своїх прав членам вказаних колегіальних органів. Після призначення єпископом–помічником Григорія Лакоту за ним були закріплені функції архипресвітера і він фактично очолював єпископську капітулу [17].

Згідно з багатьма канонічно–правовими документами (конкордати 1857 та 1925 рр., статuti капітул, рішення Львівського синоду 1891 р. тощо), у Галицькій митрополії ГКЦ встановлювався наступний кількісний склад капітул: у Львівській архієпархії – 10, у Перемишльській – 7, у Станіславській – 6 членів. Кількість членів консисторії визначалася пропорційно до складу капітул та інших поточних потреб, складаючи для Львівської архієпархії, Перемишльської і Станіславської єпархій відповідно 20–30, 15–20 та 8–14 чоловік [26, с. 34; 27]. Необхідно зауважити, що у міжвоєнний період “плинність кадрів” у капітулах, порівняно із консисторіями, була незначною, особливо на рівні крилошан–прелатів. З 1918 по 1939 рр. ними були: єпископ–помічник Г. Лакота, др. В. Панило, В. Гмитрасевич, др. Р. Решетило, В. Гриник, др. І. Кузик, І. Качмар [17].

Відповідно до чинного канонічного права поза межами юрисдикції єпископів–ординарів перебували монастирі, які, хоча й розташовувалися на території кожної з трьох єпархій Галицької митрополії, все ж підпорядковувалися генеральним настоятелям відповідних чернечих чинів і згромаджень.

Єпископ Й. Коциловський активно сприяв розвитку чернечих згромаджень та здійснювали візитації їхніх монастирів у межах своїх єпархій, скріплюючи духовними настановами християнський дух ченців і черниць, покликаних дбати про спасіння не тільки власних душ, але й виконувати суспільні обов’язки. У Галицькій митрополії 1920–1939 рр. діяли чоловічі: Чин святого Василя Великого, Згромадження святого Теодора Студита (заснованого А. Шептицьким у 1910 р.), Чин Найсвятішого Избавителя, або отців редemptористів (заснованого 1913 р.), а також жіночі: Згромадження Сестер Василіянок (на основі статуту Йосифа Рутського, затвердженого А. Шептицьким 1909 р.), Згромадження Сестер Мирносиць, Сестер Служебниць, Сестер святого Йосифа, Сестер святого Йосафата та Сестер святих Вінкентія і Павла [14, с. 36–37].

Важливими елементами організаційної структури єпархії була духовна семінарія, заснована в 1921 році у

Перемишлі, ректором якого був др. Іван Кузич. Навчання в семінарії спочатку тривало 4 роки, а з 1931 року його було продовжено до 5 років... [14, с. 35]. До 1931 року випускники семінарії змішені були продовжувати навчання у Львівській духовній семінарії. З часом авторитет навчального закладу зростає, про що свідчить зростання кількості семінаристів. Якщо у 1924 році у Перемишльській духовній семінарії навчалось 68 студентів, то у 1938 році їх кількість зросла до 162 [18]. Незначна частина здібних випускників за рекомендацією єпископа Й. Коциловського продовжували навчання за кордоном, як правило у Ватикані. У різні роки кількість таких майбутніх священників становила від 6 до 11 [17; 18]. Слід відзначити, що частина випускників семінарії продовжувала навчання у світських університетах Польщі та Європи і не ставала священниками. У єпархії велика увага приділялася навчанню основ релігії у світських школах, яке здійснювали визначені священники. При єпископії функціонувало Богословське наукове заведення, у яке входили доктори, які відповідали за викладання конкретних дисциплін. Єпархія опікалася такими громадськими інститутами, як Інститут дяків, Товариство єпархіяльна поміч, Інститут вдів і сиріт, будинком перестарілих [18].

Середньою ланкою адміністративно–управлінської структури у єпархії, як і в усій Галицькій митрополії ГКЦ були деканальні уряди, а найнижчою – парохіяльні уряди. Кількість деканатів мінялася. Якщо у 1920 році тут було 54 деканати, то після 1934 року їхня кількість зменшилася до 45. В середньому до деканату входило від 9 до 17 парафій з кількістю вірних 14–30 тисяч [17; 18]. До складу деканальних урядів входили насамперед самі отці–декани, яких призначав єпископ–ординарій із числа найбільш авторитетних священників деканату, а також один або два віце–декани, яких за рекомендацією декана також призначав ієрарх. Основним обов’язком деканального уряду, відповідно до норм канонічного права, був нагляд за дотриманням “християнського благочестя” серед священників та вірних деканату, проведення канонічних візитацій церков у межах деканату, контроль за виконанням рішень провінційних та єпархіяльних соборів, введення на посаду парохів та “сотрудників” парафіяльних урядів у межах свого деканату тощо. Крім того, у міжвоєнний період продовжувала існувати традиційна практика скликання деканальних соборчиків духовенства, як правило, з нагоди храмових свят, на яких під проводом декана обговорювалися реферати про душпастирський досвід і найбільш актуальні проблеми церковного та суспільного життя, оголошувалися розпорядження єпископів; рішення деканальних соборчиків ґрунтувались на чинному канонічному праві, могли зобов’язувати тільки священників одного деканату, а для єпископа–ординарія набували винятково рекомендаційного, дорадчого значення. В міжвоєнний період в Перемишльській єпархії було 45 деканатів. Кількість деканатів мінялася. Якщо у 1920 році тут було 54 деканати, то після 1934 року їхня кількість зменшилася до 45. У кожному деканаті було від 8 до 19 парафій з кількістю вірних 14–30 тисяч. Найчисельнішими були Жукотинський, Дрогобицький, Комарнянський, Краковецький, Куликівський, Мостицький, Равський декана-

ти, найменшими Белигородський, Перемиський, Підбужський. Кількість парафій у деканатах в різні роки мінлася, однак ці зміни були незначними. У 1938 році в Перемишльській єпархії налічувалося 577 парафій з 1133 церквами та 1159380 віруючими, які обслуговувало 490 священників [17; 11, s. 212–213].

У міжвоєнний період у Галицькій митрополії ГКЦ продовжувало зберігатися давнє право патронату, за яким місцевий дідич–поміщик мав право під час конкурсу на посаду пароха вибирати одного із трьох претендентів, список яких формувала Єпископська консисторія на підставі поданих заявок місцевого духовенства [28, арк. 1–4].

Таким чином, організаційна структура Перемишльської єпархії ГКЦ у міжвоєнний період мало чим відрізнялася від довоєнного періоду і сприяла вирішенню усіх питань діяльності місцевого духовенства.

Список використаних джерел

- Андрухів І. О., о. Кам'янський П. Є. Історія релігійного життя в Галичині та на Прикарпатті: Історико–правовий аналіз. – Івано–Франківськ: Нова Зоря, 2006. – 364 с.
- Делятинський Р. І. Особливості відновлення та розвитку організаційної структури Станіславської єпархії у 1919–1925 рр. [опубліковано 21.11. 2011] // Центр Востока и Запада “Meso–Eurasia” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.meso Eurasia.org/archives/5597>.
- Дністрянський М. Адміністративно–територіальна організація греко–католицької церкви: історична ретроспектива і сучасні проблеми / Дністрянський М., Ковальчук А. // Історія релігій в Україні: тези повідомлень VI Міжнар. “круглого столу” (Львів, 3–8 трав. 1995 р.). – Львів, 1996. – С. 82.
- Лужницький Г. о. д–р. Українська Церква між Сходом і Заходом: нарис історії Української Церкви. – 2–е вид. – Львів: Свічадо, 2008. – 640 с.
- Марчук В. В. Церква, духовність, нація: Українська греко–католицька церква в суспільному житті України ХХ ст. – Івано–Франківськ: Плай, 2004. – 464 с.
- Мудрий С., владика. Нарис історії Церкви в Україні / владика Софрон Мудрий. – 2–ге вид. – Івано–Франківськ: Вид–во Івано–Франківського теологічно–катехитичного духовного інституту, 1999. – 528 с.
- Пашенко В. Греко–католики в Україні від 40–х років ХХ ст. до наших днів: монографія. – Полтава, 2002. – 615 с.
- Пилипів І. В. Греко–католицька церква в суспільно–політичному житті Східної Галичини (1918–1939 рр.): монографія / І. В. Пилипів. – Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2011. – 440 с.
- Стоцький Я. Українська Греко–Католицька Церква і релігійне становище на Тернопільщині (1946–1989 рр.). – Тернопіль: Підручники і посібники, 2003. – 432 с.
- Скоцилас І. Адміністративно–територіальний устрій Львівської єпархії в першій половині XVIII ст.: межі єпархії, поділ на офіціалати та деканати (спроба картографування) // Картографія та історія України. – Львів – Київ – Нью–Йорк, 2000. – С. 149–169.
- Стемпень С. Організація та територіальна структура Перемишльської греко–католицької єпархії за владцтва єпископа Йосафата (Коцилового) ЧСВВ (1917–1946) // Перемишльська перемишльська земля протягом віків з інституції. Збірник наукових праць та матеріалів міжнародної наукової конференції. Перемишль, 11–13 квітня 2002 р. – Перемишль – Львів, 2003. – С. 195–234.
- Федорів Ю. о. д–р. Організаційна структура Української Церкви/ НТШ в Канаді. – Торонто, 1990. – 210 с.
- Митрополит Андрей Шептицький: Життя і діяльність: Документи і матеріали (1899–1944). Т.1: Церква і Церковна єдність. – Львів: Свічадо, 1995. – 524 с.
- Гайковський М. ГКЦ в часи митрополитування Андрея Шептицького / М. Гайковський // Київська Церква. – 2001. – № 2–3. – С. 32–48.
- Федорів Ю. Історія церкви в Україні: репринтне видання / Ю. Федорів. – Л.: Видавничий відділ “Свічадо”, 2001. – 362 с.
- Шематизм в сегоклярагреко–католицької єпархії Станіславської на рік Божий 1925. Річник XXX. – Станіслав: Накладом клира єпархіального духовенства, 1925. – XXXII + 325 с.
- Шематизм греко–католицького духовенства злучених єпархій Перемишльської, Самбірської, Сяніцької на рік Божий 1924. – Перемишль: Відбито в печатні греко–катол. Капітули, 1923. – 117 с.
- Шематизм греко–католицького духовенства злучених єпархій Перемишльської, Самбірської, Сяніцької на рік Божий 1937. – Перемишль: Накладом греко–катол. Капітули, 1937. – 164 с.
- Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832–1944). Т.1: Адміністрація і парохії / Д. Блажейовський. – Львів; К.: Академія, 2004. – 1004 с.; Т.2: Духовенство і релігійні згромадження. – Львів; К.: Академія, 2004. – 570 с. – Текст: англ.
- Блажейовський Д. Історичний шематизм Перемишльської єпархії з включенням Апостольської Адміністрації Лемківщини (1828–1939) / Д. Блажейовський. – Львів: Каменяр, 1995. – 1008 с. – Текст: англ.
- Paul J. Best. Apostolska Administracja Lemkowszczyzny (1934–1944) / Paul J. Best // Polska – Ukraina: 1000 lat sąsiedztwa. Т. 4: Katolickie Unie Kościelne w Europie Środkowej i Wschodniej – idea a rzeczywistość / podred. S. Stepnia. – Przemysł, 1998. – S. 240–254.
- Блажейовський Д. Історичний шематизм Станіславської (Івано–Франківської) єпархії від її заснування до початку Другої світової війни (1885–1938) / Д. Блажейовський. – Львів: Місіонер, 2002. – 450 с. – Текст: англ.
- Димид М. Єпископ Київської Церкви (1589–1891) / М. Димид. – Львів: ЛБА, Ін–т канонічного права, 2000.
- Чинности і рішення руского провінціального Собора в Галичині одбувшогося в Львові в році 1891. – Львів: Накладом Митрополитичного Ординаріату, Із типографії Ставропігійського Ін–та, 1896. – 272 с.
- Делятинський Р. Історія Станіславської єпархії (1885–1900 рр.) / Р. Делятинський. – Івано–Франківськ: Нова зоря, 2001. – 96 с.
- Степанюк Г. Організаційна будова Галицько–Львівської митрополії УГКЦ у міжвоєнний період / Г. Степанюк // Історія релігій в Україні: матеріали Х міжнар. конф. (Львів, 16–19 трав. 2000 р.). – Львів, 2000. – Кн. 1. – С. 354–355.
- Патрило І. Нарис історії Галицької провінції ЧСВВ / І. Патрило // Нарис історії Василіанського Чину Святого Йосафата. – Рим: Вид–во оо. Василіан, 1992.
- Державний архів Львівської області. – Ф. 1. Львівське воеводство. 1921–1939 рр. – Оп. 1. – Спр. 611. Про кількість костелів і церков, які користувалися правом патронату. Із листування з Міністерством віросповідань і громадської освіти. 1919–1921 рр. – 55 арк.
- Шематизм греко–католицького духовенства Апостольської Адміністрації Лемківщини. – Львів: Накладом Ап. Адміністрації Лемківщини, 1936. – 178 с.

References

- Andruxiv I. O., o. Kam'yan'skyj P. Ye. Istoryia religijnogo zhyt'ya v Galy'chy'ni ta na Pry'karpatti: Istory'ko–pravovy'j analiz. – Ivano–Frankiv's'k: Nova Zorya, 2006. – 364 s.
- Delyatyn's'ky'j R. I. Osobly'vosti vidnovlennya ta rozvy'tku organizacijnoji struktury' Stany'slaviv's'koyi yeparxiyi u 1919–1925 rr. [opublikovano 21.11. 2011] // Centr Vostoka y' Zapada “Meso–Eurasia” [Elektronny'j resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.meso Eurasia.org/archives/5597>.
- Dnistrians'ky'j M. Administraty'vno–tery'torial'na organizacija greko–katoly'cz'koyi cerkvy': story'chna retrospekty'va i suchasni problemy' / Dnistrians'ky'j M., Koval'chuk A. // Istoryia religij v Ukraini: tezy' povidomlen' VI Mizhnar. “kruglogo stolu” (L'viv, 3–8 trav. 1995 r.). – L'viv, 1996. – S. 82.
- Luzhny'cz'ky'j G. o. d–r. Ukrayins'ka Cerkva mizh Sxodom i Zaxodom: nary's istoriyi Ukrayins'koyi Cerkvy'. – 2–e vy'd. – L'viv: Svichado, 2008. – 640 s.
- Marchuk V. V. Cerkva, duxovnist', naciya: Ukrayins'ka greko–katoly'cz'ka cerkva v suspil'nomu zhy'tti Ukrainy' XX st. – Ivano–Frankiv's'k: Plaj, 2004. – 464 s.
- Mudry'j S., vlydy'ka. Nary's istoriyi Cerkvy' v Ukraini / vlydy'ka Sofron Mudry'j. – 2–ge vy'd. – Ivano–Frankiv's'k: Vy'd–vo Ivano–Frankiv's'kogo teologichno–katekhy'ty'chnogo duxovnogo insty'tutu, 1999. – 528 s.
- Pashhenko V. Greko–katoly'ky' v Ukraini vid 40–x rokv XX st. do nashy'x dnyv: Monografiya. – Poltava, 2002. – 615 s.

8. Pylypiv I. V. Greko-katoly'cz'ka cerkva v suspil'no-politychnomu zhy'tti Svidnoyi Galy'chy'ny' (1918–1939 rr.) : monografiya / I. V. Pylypiv. – Ternopil' : Ekonomichna dumka TNEU, 2011. – 440 s.

9. Stocz'ky'j Ya. Ukrayins'ka Greko-Katoly'ka Cerkva i religijne stanovy'shhe na Ternopil'shhy'ni (1946–1989 rr.). – Ternopil' : Pidruchny'ky' i posibny'ky', 2003. – 432 s.

10. Skochy'lyas I. Administraty'vno-tery'torial'ny'j ustrij L'viv's'koyi yeparxiyi v pershij polovy'ni XVIII st.: mezhi yeparxiyi, podil na ofical'ty' ta dekanaty' (sprobа kartografuvannya) // Kartografiya ta istoriya Ukrainy'. – L'viv – Ky'yiv – N'yu-Jork, 2000. – S. 149–169.

11. Stempy'en' S. Organizaciya ta tery'torial'na struktura Peremy's'koyi greko-katoly'cz'koyi yeparxiyi za vlady'cztva yepy'skopa Josafata (Kocy'lovs'kogo) ChSVV (1917–1946) // Peremy'shl' i peremy's'ka zemlya protyagom vikiv z insty'tuciyi. Zbirny'k naukovy'x prac' ta materialiv mizhnarodnoyi naukovoyi konferenciyi. Peremy'shl', 11–13 kvitnya 2002 r. – Peremy'shl'–L'viv, 2003. – S. 195–234.

12. Fedoriv Yu. o. d-r. Organizacijna struktura Ukrayins'koyi Cerkvy' / NTSh v Kanadi. – Toronto, 1990. – 210 s.

13. My'tropol'y't Andrej Shepty'cz'ky'j: Zhy'ttya i diyal'nist': Dokumenty' i materialy' (1899–1944). T. 1: Cerkva i Cerkovna yednist'. – L'viv: Svichado, 1995. – 524 s.

14. Gajkovs'ky'j M. GKCh v chasy' my'tropol'y'tuvannya Andrey Shepty'cz'kogo / M.Gajkovs'ky'j // Ky'yivs'ka Cerkva. – 2001. – № 2–3. – S. 32–48.

15. Fedoriv Yu. Istoriya cerkvy' v Ukraini: repy'ntne vy'dannya / Yu. Fedoriv. – L. : Vy'davny'chy'j viddil "Svichado", 2001. – 362 s.

16. Shematy'zm vsego kly'ra greko-katoly'cz'koyi yeparxiyi Stany'slavivs'koyi na rik Bozhy'j 1925. Richny'k XXX. – Stanislav: Nakladom kly'ra yeparxial'nogo duxovenstva, 1925. – XXXII + 325 s.

17. Shematy'zm greko-katoly'cz'kogo duxovenstva zlucheny'x yeparxij Peremy's'koyi, Sambirs'koyi, Syanicz'koyi na rik Bozhy'j 1924. – Peremy'shl' : Vidby'to v pechatni greko-katol. Kapituly', 1923. – 117 s.

18. Shematy'zm greko-katoly'cz'kogo duxovenstava zlucheny'x yeparxij Peremy's'koyi, Sambirs'koyi, Syanicz'koyi na rik Bozhy'j 1937. – Peremy'shl' : Nakladom greko-katol. Kapituly', 1937. – 164 s.

19. Blazhejovs'ky'j D. Istory'chny'j shematy'zm L'viv's'koyi arxiyeparxiyi (1832–1944). T. 1: Administraciya i paroxiyyi / D. Blazhejovs'ky'j. – L'viv; K. : Akademiya, 2004. – 1004 s. ; T. 2: Duxovenstvo i religijni zgromadzhennya. – L'viv; K. : Akademiya, 2004. – 570 s. – Tekst: angl.

20. Blazhejovs'ky'j D. Istory'chny'j shematy'zm Peremy's'koyi yeparxiyi z vkladchennym Apostol's'koyi Administraty' Lemkivshhy'ny' (1828–1939) / D. Blazhejovs'ky'j. – L'viv : Kamenyar, 1995. – 1008 s. – Tekst: angl.

21. Paul J. Best. Apostolska Administracija Lemkowszczyzny (1934–1944) / Paul J. Best // Polska – Ukraina: 1000 lat sasiedztwa. T. 4: Katolickie Unie Kościelne w Europie Środkowej i Wschodniej – idea a rzeczywistość / red. S. Stepnia. – Przemyśl, 1998. – S. 240–254.

22. Blazhejovs'ky'j D. Istory'chny'j shematy'zm Stany'slavivs'koyi (Ivano-Frankivs'koyi) yeparxiyi vid yiyi zasnuvannya do pochatku Drugoyi svitovoyi vijny' (1885–1938) / D. Blazhejovs'ky'j. – L'viv : Misioner, 2002. – 450 s. – Tekst: angl.

23. Dy'my'd M. Yepy'skop Ky'yivs'koyi Cerkvy' (1589–1891) / M. Dy'my'd. – L'viv : LBA, In-t kanonichnogo prava, 2000.

24. Chy'nnosty' i rishennya ruskogo provincial'nogo Sobora v Galy'chy'ni odbuvshegosya v L'vovi v roci 1891. – L'viv : Nakladom My'tropol'y'chogo Ordy'nariatu, Iz ty'pografii Stavropigij's'kogo In-ta, 1896. – 272 s.

25. Delyaty'ns'ky'j R. Istoriya Stanislavivs'koyi yeparxiyi (1885–1900 rr.) / R. Delyaty'ns'ky'j. – Ivano-Frankivs'k : Nova zorya, 2001. – 96 s.

26. Stepanyuk G. Organizacijna budova Galy'cz'ko-L'viv's'koyi my'tropolii UGKCz u mizhvoyenny'j period / G. Stepanyuk // Istoriya religij v Ukraini: Materialy' X mizhnar. konf. (L'viv, 16–19 trav. 2000 r.). – L'viv, 2000. – Kn. 1. – S. 354–355.

27. Patry'lo I. Nary's istoriyi Galy'cz'koyi provinciyi ChSVV / I. Patry'lo // Nary's istoriyi Vasy'liyans'kogo Chy'nu Svyatogo Josafata. – Ry'm : Vy'd-vo oo. Vasy'liyan, 1992.

28. Derzhavny'j arxiv L'viv's'koyi oblasti. – F. 1. L'viv's'ke vovevodstvo. 1921–1939 rr. – Op. 1. – Spr. 611. Pro kil'kist' kosteliv i cerkov, yaki kory'stuvaly'sya pravom patronatu. Iz ly'stuvannya z Ministerstvom virospovidan' i gromads'koyi osvity'. 1919–1921 rr. – 55 ark.

29. Shematy'zm greko-katoly'cz'kogo duxovenstva Apostol's'koyi Administraciyi Lemkivshhy'ny'. – L'viv : Nakladom Ap. Administraciyi Lemkivshhy'ny', 1936. – 178 s.

Pylypiv I. V., *Doctorate in history, professor, department head of humanities and fundamental sciences in Ivano-Frankivsk educational-scientific institute of management of Ternopil Economic National University (Ukraine, Ivano-Frankivsk), ipylypiv@gmail.com*
Goran T. A., *research associate in the department of history of Ukraine in Precarpathian National University named after V. Stefanyk (Ukraine, Ivano-Frankivsk), tanja.tanichka@mail.ru*

Organizational structure of Peremishl Greek-Catholic diocese in the period between two world wars

This article examines the development and establishment of the administrative-territorial structure of Peremishl diocese of Greek-Catholic church during second Rich Pospolyta in the period between two world wars. The aim of the article is to analyze the administrative functions of the bishop and other structures on all levels of administration as well as any changes in the administrative-territorial set-up for Peremishl diocese during this period. Based on the documents and the analysis of modern historical documents, we analyze the influence of the societal-political processes in Galizia in the development of this diocese. We demonstrate the creation of a separate administrative structure in 1934 as the Apostolic administration of Lemkivchina, which was excluded from the jurisdiction of the Peremishl bishop Y. Kozilovskoho and had a negative impact on the further development of the diocese. We analyze the role of these structures in the management with the focus on such elements as cathedral capitula, bishop's consistory, bishops' court, priests governance, Greek-catholic educational institutions. With this goal, we will use modern scientific approaches and methods for analysis.

Keywords: Greek-catholic church, bishop, diocese, priests, seminary, monastery, church.

Пилипів І. В., доктор історических наук, професор, заведуючий кафедрою гуманітарних і фундаментальних дисциплін, Івано-Франківський університет менеджменту Тернопільського національного економічного університету (Україна, Івано-Франківськ), ipylypiv@gmail.com

Горан Т. А., соискатель кафедры истории Украины, Прикарпатский национальный университет им. Стефаника (Україна, Івано-Франківськ), tanja.tanichka@mail.ru

Организационная структура Перемышльскоггреко-католической епархии в период между двумя мировыми войнами

Раскрывается развитие и становление административно-территориальной структуры Перемышльског епархии Греко-католической церкви во Второй Речи Посполитой в период между двумя мировыми войнами.

Целью исследования является анализ управленческо-административных функций епископа и низовых структур на всех уровнях епархиального управления и изменений в административно-территориальном устройстве Перемышльског епархии в исследуемый период.

На основе документов и анализа современной историографии сделан анализ влияния общественно-политических процессов в Галичине на развитие епархии. Отмечается, что образование в 1934 году отдельной административной единицы Апостольской администрации Лемковщины, которая была исключена изпод юрисдикции перемышльског епископа Й. Коциловског негативно сказалось на дальнейшем развитии епархии. Проанализирована роль таких структур управления как кафедральная капитула, епископская консистория, епархиальный суд, деканаты, греко-католические учебные заведения. С этой целью использованы современные научно-методологические приемы и методы исследования.

Ключевые слова: Греко-католическая церковь, митрополия, епархия, епископ, деканаты, приходы, духовная семинария, монастыри.

* * *

УДК 93"192–3":336.27(477)

Нікітенко К. В.

доктор історических наук,
завідувач кафедри менеджменту мистецтва,
Львівська національна академія мистецтва
(Україна, Львів), pickn@i.ua

КРЕДИТНО-БАНКІВСЬКА ПОЛІТИКА РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ В УРСР МІЖВОЄННОЇ ДОБИ: В ОСНОВІ КЛАСОВИЙ ПІДХІД

Проаналізована кредитно-банківська політика радянської влади. Охарактеризовано процес трансформації банківської системи в умовах підрадянського суспільства, а також розглянуті заходи, скеровані на перетворення фінансових установ на підконтрольну, залежну від суто кон'юнктурних політичних рішень складову тоталітарної системи.

Ключові слова: банківська система, кредит, фінансово-кредитна політика, тоталітаризм.